

Obsah

Předmluva

1	Proměny českého lexika v letech 1948–1989 (<i>Ondřej Bláha</i>).....	9
1.1	Vztah mezi „domácím“ a „cizím“ v lexiku.....	9
1.1.1	Rusismy.....	10
1.1.2	Europeismy.....	12
1.1.3	Hodnocení kompozit.....	13
1.1.4	Kontakt s jazyky menšin.....	15
1.2	Odraz společenských a politických změn v lexiku.....	16
1.2.1	Ideologizace.....	16
1.2.2	Tematizace práce a budování.....	18
1.2.3	Zkratky.....	19
1.2.4	Modifikace stylových a komunikačních norem.....	20
1.3	Odraz vědeckého a technického pokroku v lexiku.....	23
1.3.1	40. a 50. léta.....	23
1.3.2	60. léta.....	24
1.3.3	70. a 80. léta.....	26
1.4	Závěry.....	27
2	K typologické odlišnosti přejatých neologických prvků (<i>Diana Svobodová</i>).....	28
2.1	Strukturální typologie jazyků.....	28
2.2	Přejímání jako projev neologizace.....	29
2.2.1	Přejímky formálně neadaptované.....	29
2.3	Adaptační mechanismy na úrovni jazykových subsystémů.....	30
2.3.1	Adaptace výslovnostní.....	30
2.3.2	Adaptace grafická.....	31
2.3.3	Adaptace tvaroslovná.....	31
2.3.4	Adaptace slovtvorná.....	31
2.3.5	Ovlivňující faktory.....	31
2.4	Typologické prvky analytické – odlišnost v rovině gramatické.....	32
2.4.1	Neohebnost a rezignace na flexi.....	33
2.4.2	Neohebné výrazy v platnosti atributivní.....	34
2.4.3	Morfematická stavba přejímek fungujících jako slovtvorné motivanty.....	35
2.4.4	Neohebnost v souvislosti s přechylováním.....	35
2.4.5	Analytický versus syntetický charakter vícečlenných pojmenování.....	37
2.5	Typologické prvky polysyntetické.....	38
2.5.1	Jazykové typy přejatých kompozit.....	39
2.5.2	Tvoření kompozit podle přejatých modelů.....	40
2.6	Odlišnost graficko-fonemická.....	40
2.6.1	Kolísání výslovnosti a grafických forem.....	41
2.7	Jazykové hodnocení typologicky odlišných prvků.....	41

3	Popis a klasifikace hybridních kompozit a odmítavé postoje k nim v české jazykovědě v průběhu 20. století (<i>Patrik Mitter</i>).....	43
3.1	Hybridní kompozita s prvním komponentem cizího původu.....	43
3.1.1	Klasifikace na základě slovnědruhových kritérií.....	44
3.1.2	Klasifikace podle genetických kritérií.....	45
3.1.3	Další přístupy ke klasifikaci kompozit.....	46
3.1.4	Tvoření hybridních kompozit z diachronního pohledu.....	50
3.1.5	Odmítavé postoje k tomuto typu pojmenování.....	51
3.1.6	Hodnocení hybridních kompozit s prvním cizím komponentem ve 2. pol. 20. století.....	54
3.2	Hybridní kompozita s prvním komponentem domácím.....	54
3.2.1	Přístupy ke kompozitům s prvním komponentem domácím a jejich klasifikace.....	54
3.2.2	Zpracování hybridních kompozit s prvním komponentem domácím ve výkladových slovnících českého jazyka 20. století.....	57
3.3	Závěry.....	59
4	Neologismy tvořené z příjmení politiků (od čunkodomků přes bobotrik k polévce havlovačce) (<i>Eva Jandová</i>).....	60
4.1	K vymezení termínu „neologismus“.....	60
4.2	Neologismy tvořené z příjmení politiků.....	61
4.2.1	Dosavadní bádání nad tématem.....	61
4.2.2	Zdroje a metodika excerpcce jazykového materiálu.....	61
4.3	Třídění neologismů tvořených od příjmení politiků.....	62
4.3.1	Podle způsobu tvoření.....	62
4.3.2	Podle pozice v systému.....	62
4.4	Depropriální verba a jejich deriváty.....	63
4.5	Depropriální substantiva.....	65
4.5.1	Názvy příslušenské tvořené příponou <i>-ovec</i>	65
4.5.2	Názvy příslušenské tvořené příponou <i>-ista</i>	66
4.5.3	Názvy přechýlené k příslušenským tvořené příponou <i>-ka, (-kyně)</i>	66
4.5.4	Názvy abstraktní tvořené příponou <i>-ismus/-izmus</i>	66
4.5.5	Názvy poplatků tvořené příponou <i>-né/-ovné</i>	67
4.5.6	Názvy tvořené příponou <i>-iáda</i>	67
4.5.7	Názvy tvořené příponou <i>-ina/-ovina</i>	67
4.5.8	Názvy dějů tvořené příponou <i>-izace</i>	68
4.5.9	Neslovotvorná deproprializace.....	68
4.6	Závěry.....	69
5	Asymetrické antonymické modely v současné češtině (<i>Darina Hradilová</i>).....	70
5.1	K podstatě antonymického vztahu.....	70
5.2	Asymetrie jako důsledek slovtvorných procesů.....	71
5.2.1	Záporná abstraktní substantiva.....	71
5.2.2	Pojmenování nositelů záporné vlastnosti.....	72
5.3	Asymetrie jako důsledek jazykového vývoje.....	73
5.3.1	Afirmativní tvary synchronně neužívané.....	73
5.4	Asymetrie jako důsledek významového rozrůznění.....	74

5.4.1	Nepravé antonymické opozice	74
5.4.2	Opozice s nadbytečnou negací	74
5.5	Asymetrie jako důsledek funkčního zařazení	75
5.6	Asymetrie jako důsledek zmnožení jednoho členu	76
5.6.1	Koexistence negativů lexikalizovaných a vzniklých přímou negací	76
5.6.2	Opozice polysémické	77
5.7	K funkčnosti asymetrických opozic v současné češtině	78
5.7.1	Asymetrie povrchové	78
5.7.2	Asymetrie funkčně determinované	79
5.7.3	Asymetrie pravé	79
6	Proč lexikální morfologie? (Božena Bednaříková)	80
6.1	Místo úvodu	80
6.2	Proč lexikální morfologie?	80
6.2.1	Slovotvorba a amplifikace	80
6.2.2	Co je to morfologie	80
6.2.3	O návratu slova do morfologie	81
6.2.4	O kompetenci tzv. lexikální morfologie	82
6.3	Transpozice	83
6.3.1	Transpozice a dokulilovská slovotvorná teorie	83
6.3.2	Transpozice a teorie PS	84
6.4	Závěr	85
7	Záměrné ohrožování tváře jako prostředek komunikační strategie ve specifickém typu mediálního dialogu (Jindřiška Svobodová)	86
7.1	Východiska	86
7.2	Specifičnost mediální komunikace	87
7.2.1	Vymezení pojmu „tvář“	88
7.2.2	Zdvořilost jako očekávaná vlastnost komunikátu	89
7.3	Záměrná nezdvořilost jako komunikační strategie	90
7.3.1	Situační kontext analyzovaných rozhovorů	90
7.3.2	Sebeprezentace a ohrožení pozitivní tváře	92
7.3.3	Nezdvořilost versus hrubost	93
7.3.4	Ohrožení negativní tváře	94
7.4	Závěry	96
8	Shrnutí	97
	Summary	99
	Seznam literatury	101
	Rejstříky	108
	Věcný rejstřík	108
	Jmenný rejstřík	110
	Autorské medailonky	112